

SKÖTSELRÅD FÖR DITT VEDUM KÖK

VÄLKOMMEN I DITT NYA VEDUM KÖK!

Genom att sköta ditt nya kök på rätt sätt håller du det nytt och fräscht längre. Ytorna har olika beläggning och reagerar olika i kontakt med rengöringsmedel och kemikalier. Här är några råd som ditt nya Vedumkök mår bra av.

SKÅPSTOMMAR

Skåpstommarna är i allmänhet uppbyggda av melaminbelagd spånskiva. Melaminskiktet är hårt och mycket lätt att rengöra. Det är dessutom mycket resistent mot olika kemikalier.

För rengöring rekommenderas att:

- Torka med en fuktig trasa och diskmedelslösning. Koncentrerat handdiskmedel kan också användas.
- Om ytan är mycket smutsig kan en blandning av 1 del aceton och 3 delar T-sprit användas.
- Använd aldrig rengöringsmedel innehållande ammoniak, stålull eller liknande som har slipande effekt.
- Eftervätta alltid med rent vatten och torka torrt så att vatten inte blir stående och tränger in i befintliga skarvar, speciellt gäller detta i luckornas kanter.
- OBS! Placera inte kaffebruggare eller vattenkokare så att ångan strömmar upp mot ljusramlisten eller underkant på skåp och luckor.

MÅLADE, FOLIERADE OCH MELAMINBELAGDA YTOR

Rengörs med milda och i hushåll vanligt förekommande rengöringsmedel. Använd en fuktig trasa med rengöringsmedel. Eftertorka med enbart vattenfuktad trasa så att rengöringsmedlet avlägsnas.

Torka sedan med torr trasa. Använd aldrig rengöringsmedel innehållande ammoniak, stålull eller liknande som har slipande effekt. Lacknafta eller bensin kan användas för borttagning av svåra fläckar. Tänk på att alltid torka av under diskbänkskåp och luckornas kanter. De är inte avsedda att klara vatten som blir stående.

LACKERADE OCH LASERADE FANERYTOR

Rengör fördelaktigast med endast fuktig trasa. Använd ALDRIG rengöringsmedel innehållande ammoniak, stålull eller liknande som har slipande effekt. Thinner får ej användas. Tänk på att alltid torka av under diskbänkskåp och luckornas kanter. De är inte avsedda att klara vatten som blir stående.

TÄNKVÄRT

VARFÖR SER INTE MITT KÖK UT SOM I UTSTÄLLNINGEN/ KATALOGEN?

Tänk på att trä är ett levande material som inte har samma struktur/ utseende genom hela trädet. Detta kan även påverka kulörer som påföres så de inte blir identiska alla gånger. Ljusinfall och ljussättning kan påverka synintrycket, färger kan få olika nyanser beroende på lamptyp och mängden "naturligt"-ljus. Men charmen med ett träkök är just att alla delar är inte identiska utan man kan se vissa variationer och detta berättigar därför normalt inte till reklamationer.

VARFÖR ÄR DET FÄRGSKILLNAD MELLAN MASSIVA OCH FANERADE DETALJER ELLER DETALJER I LAMINAT?

Detta är ett faktum då vissa material ej är lämpliga till vissa detaljer. T.ex. har en fanerad sockel överlägsna egenskaper gentemot en homogen sockel vad gäller formbeständighet. Homogent trä har en förmåga att "slå" och "vrida" sig, och det vill man inte.

VARFÖR SER KÖKET "BROKIGT" UT?

Trä är som ett levande material och mognar en tid efter montering. Vissa träslag som t.ex. körsbär har en mognadstid på ibland över 6 månader. Detta skall finnas i åtanke när man köper träluckor att de måste tillåtas mogna, detta berättigar normalt inte till reklamationer.

VARFÖR "GULNAR" MINA LUCKOR?

Ljusa målade luckor har viss benägenhet att "åldersgulna" beroende på bl a ljuspåverkan. Kraftig rökning och vitmålade/ vitlaserade kök hör inte ihop. Nikotinet gör att luckorna gulnar, ingen vit färg motstår detta.

VARFÖR "SLÅR" SIG MIN LUCKA?

Ett nybyggt hus som ej är fullt uttorkat innehåller en mängd fukt. Även i ett gammalt hus kan fuktigheten variera kraftigt mellan årstiderna. Och detta kan leda till att framför allt "större" luckor i trä kan bli skeva, då de torkar mer från en sida än den andra. Ibland kan detta avhjälpas med magneter på lucka och i stomme. Detta fenomen kan inträffa i skafferiskåp där man har en ventil med friskluft. Den luften är normalt fuktigare än inomhusluften. Massiva träluckor är alltid ett levande material och utsätts hela tiden för olika fuktighetskvoter i luften vilket gör att luckorna alltid kommer röra sig lite. Detta berättigar normalt inte till några reklamationer.

VARFÖR GÅR INTE LUCKORNA ATT JUSTERA?

Det kan bero på att väggen inte är i lod eller inte är plan. Skåpen skall alltid monteras på en uppriktad vägg.

SKÖTSELRÅD FÖR BÄNKSKIVOR

INNAN MONTERING

Skivan är tillverkad enligt kundens önskemål och uppgivna mått. Mät ändå och kontrollera om skivan behöver sågas till på platsen. Tänk på, att väggar sällan är helt raka och att hörn inte ofta är vinkelräta. Kontrollera med vattenpass att skivans blivande underlag är plant och vågrätt. Kontrollera också eventuella vinklar, underlaget kan tillåtas luta högst två grader utåt, från vägen.

För massiva träskivor gäller; om skivan är oljad, måste du ha tillgång till olja att användas i samband med och omedelbart efter monteringen.

PACKA UPP GENAST

Varje skiva kontrolleras noggrant i samband med att den packas. Har det uppstått en transportskada, syns det nästan alltid på emballaget. Packa ändå för säkerhets skull upp varje skiva och kontrollera att den inte har några skador. Skyddslådan över eventuell underlimmad diskho bör sitta kvar tills monteringen. Kontrollera speciellt hörn, kanter och laminatytor. Eventuell transportskada anmäls till transportören inom fem dagar från leveransen. Täck alltid skivorna med lämpligt skydd före och under monteringen. Det förpackningsmaterial vi använder kan deponeras, komposteras eller förbrännas i godkänd anläggning för industriell förbränning.

FÖRVARING

Bänkskivorna är alltid klimatiserade och plana när de lämnar fabriken. Om de behövs förvaras i avvaktan på montering, skall de ligga plant - aldrig stå lutade mot en vägg.

Förvara skivorna i normalt rumsklimat, 40 - 60% relativ luftfuktighet. Tänk på, att byggfukten sitter i länge i ett nybyggt hus. Varma element och direkt solljus kan orsaka ojämn fuktavgång från skivan. Förvara därför skivan så långt som möjligt från element och direkt solljus.

FÖRE MONTERING AV BÄNKSKIVOR I GRANIT

Kontrollera skivorna noga vid ankomst. Transportskador skall anmälas omedelbart, dock senast inom sju dagar från mottagandet. Låt skivorna vara kvar i emballaget så länge som möjligt. De står säkrast i emballaget fram till monteringsstillfället. Skivorna skall alltid bäras på högkant. Bär aldrig en skiva i diskbänkskåp eller i öppningar för häll. Lägg aldrig skivorna plant på golvet, utan ställ dem på högkant mot en vägg eller dylikt.

LAMINATBÄNKSKIVOR

MATERIALET

Stommen i bänkskivan består av högvärdig snickeri-spånskiva E-1. Tillverkningen kontrolleras regelbundet så att avgången av fri formaldehyd håller sig väl under fastställda gränsvärden. Vissa skivor kan ha en stomme av vattentålig björkplywood (WBP). Laminatet på ovsidan är ett högtryckslaminat, som till mer än 65% består av kraftpapper, impregnerat med fenolharts. Över detta ligger ett tryckt mönster-papper, täckt med melamin. Undersidan är klädd med laminatbalans med inbyggd fuktspärr av Polyeten.

Avsågningar och spån som uppkommer under monteringen kan deponeras, komposteras eller förbrännas i godkänd anläggning för industriell förbränning.

RENGÖRING

Rengör med alla i hushållet normalt förekommande rengöringsmedel. Vid rengöring använd aldrig några slipande rengöringsmedel på laminatyten som t ex skurpulver, stålull, nylonsvamp eller liknande. Detta kan repa ytan. Vid envisa fläckar går det bra att använda medel som T-sprit, laminatcleaner eller acetone. Undvik att koncentrerade mineralsyror och starkt färgande ämnen såsom jod, vätesuperoxid och bläck kommer i beröring med plastlaminatyten. Dessa ämnen förorsakar frätskador eller missfärgningar. Viktigt att vatten inte blir stående mellan bänkskiva och spis eller bänkskiva mot diskbänk. Sådana skarvar skall vara silikonbehandlade så att fukt inte kan tränga in och bli stående i skarvarna.

Laminatbänkskivor tål värme upp till max 180°. Kastruller och stekpannor som tas direkt från spisen kan ha en temperatur ända upp till 350°, keramikhållare ger ännu högre värme. Använd därför alltid underlägg när du ställer kastruller och stekpannor på bänkskivan. Om du har en spishäll som är infälld i skivan, måste du tänka på att kokkärl alltid står helt på hällen och inte delvis över laminatyten.

Laminat är hårt, men mörka och/eller blanka ytor är känsliga för repor. Vanliga köksredskap åstadkommer normalt ingen skada, men ytan kan repas av keramiska kärl och vassa verktyg. Skär aldrig direkt mot bänkskivan, utan använd alltid skärbräda.

Öppna inte diskmaskinen innan den är klar. Om man måste avbryta diskningen och öppna innan torkningen är klar, torka då av vattnet som bildas på bänkskivans underkant när varm ånga släpps ut ur maskinen.

BÄNKSKIVOR I MASSIVT TRÄ

De flesta massiva träskivor tillverkas av trä från norra halvklotet. Vissa träslag kommer från odlingar eller skogar på södra halvklotet. Överallt där så är möjligt används skogsråvara som uppfyller kraven enligt FSC, Forest Stewardship Council.

För att skapa en massiv träskiva sågas träet upp i stavar som sedan limmas ihop igen. Genom att först dela upp träet i mindre bitar och sedan limma ihop det igen, stabiliseras träet. Limmet som använts för att sammanfoga stavarerna är en vattendispersion av PolyVinylAcetat (Vilim). Oljan som använts för grundbehandling är svensk höggraffinerad kallpressad linolja. Vissa träslag kan vara behandlade med ett vax, som består av vegetabiliska oljor och naturliga vaxer.

Avsågningar och spån som uppkommer under monteringen kan deponeras, komposteras eller förbrännas.

RENGÖRING OCH UNDERHÅLL

OLJADE SKIVOR

Observera att all behandling och allt underhåll skall utföras på torra skivor. Oljade skivor skall omedelbart efter montering behandlas med olja, eller rå kallpressad linolja. Lägg på flödigt och arbeta in oljan med trasa. För extra len ytan använder ni ScotchBrite eller motsvarande, alternativt mjuk slipgloss. Oljan skall ligga på i ca. 30 minuter. Upprepa behandlingen minst två gånger första veckan, därefter en gång i veckan i tre veckor. Upprepa efter en månad, tre månader, sex månader. Därefter behandla bänkskivan med ScotchBrite en eller två gånger om året. Se vidare anvisningar från leverantören.

Varning! De trasor och svampar du använt kan självantända då oljan oxiderar! Blöt med vatten och slå in i lufttätt eller elda under kontrollerade former!

OM OLYCKAN ÄR FRAMME

Om ytan på din massiva träskiva har skadats eller missfärgats kan du alltid slipa bänkskivan. Det är ju just det som är fördelen med massivträ. Men efter en sådan slipning måste en vaxad skiva behandlas med primer och vax som om den var obehandlad. Det material du behöver hittar du hos din byggmaterialhandlare eller färghandlare. Slagmärken och repor kan många gånger repareras med varmt vatten, som får träet att svälla och återta sin form. Detta är lättast med trä som behandlats med rå linolja och svårast med en vaxad yta, men det kan alltid vara värt ett försök. Har du slipat ytan, kan du alltid byta från olja till vax eller tvärtom, men ytan måste behandlas som om den var obehandlad. Väljer du olja, behandlar du enligt det schema som beskrivits tidigare. Väljer du vax, följer du fabrikantens anvisningar.

Massivt trä är ett levande material, och därför rör det sig med årstidernas växlingar. Upp till $\pm 2,5$ mm i djupled.

BÄNKSKIVA AV GRANIT

Granit är ett naturmaterial som skiftar i utseende från gång till gång. De flesta sorter skiftar dock inte nämnvärt i utseende. När det gäller vissa granitsorter så förekommer det stick (sprickor). Detta är naturligt för vissa sorter och försämrar ej kvaliteten. I alla granitsorter finns det porer (hål) i ytan. I en del graniter finns det mer och i en del knappt alls. Detta försämrar dock ej kvaliteten. Porer är mer vanligt än ovanligt hos graniter. Granit är till skillnad från marmor och kalksten ett mycket tätt material, men man bör ej låta fettfläckar ligga någon längre tid på stenen, då dessa kan tränga ner i skivan. Till skillnad från vatten som förångas kan fettfläckar bli permanenta. Stenskvivorna kräver för övrigt ingen speciell skötsel utan rengör med vanligt diskmedel och vatten.

BÄNKSKIVA AV KALKSTEN ELLER MARMOR

Marmor och kalksten har karbonatmineral (kalcit) som huvudmineral och båda stensorterna har likartade tekniska egenskaper. Marmor och kalksten är båda känsliga för syror som kan etsa och ge märken i stenen. Syror finns till exempel i sura rengöringsvätskor, vin, ättika, kolsyra, fruktjuicer etc. Sten har en viss absorptionsförmåga. Den bör därför inte utsättas för färgade vätskor som kan tränga ner i stenen. Om man spiller bör detta torkas bort direkt. Vid daglig rengöring räcker det i allmänhet med en fuktig trasa. Vid behov av rengöringsmedel, använd såpa, mildt diskmedel eller de specialmedel som finns för marmor och kalksten.

BÄNKSKIVA AV KOMPOSITSTEN

Det är ett material som till stor del liknar granit, men med en helt tät ytstruktur. Trots att kompositen är värmetålig bör den inte utsättas för värmechocker. Man bör därför vara försiktig med att ställa varma grytor och kastruller direkt på stenen. Att skära direkt på stenen avråds.

För den dagliga skötseln används en vanlig disktrasa med lite diskmedel på.

DISKBÄNK

Diskbänkarna är gjorda av ett material som varken tar åt sig lukt eller smak. Det är inga problem att behålla sin diskbänk fräsch i flera år, om man bara tänker på att skölja och torka av diskbänken efter användning. Låt inte klorhaltiga vätskor stå i diskhon flera timmar, klor kan skada diskbänken. Rostfria ytor bör torkas av efter varje användning.

Låt inte vatten eller andra vätskor självtorka på ytan. Använd svamp, trasa eller diskduk och vid behov lite diskmedel. Fläckar som ej försvinner vid normal avtorkning kan avlägsnas med mjuk borste eller flytande rengöringsmedel. Använd ej rengöringsmedel med slipmedel. Använd ej hårda eller vassa föremål, syror, stålull eller liknande.

Missfärgning av den rostfria ytan kan även uppstå om ämnen med järninnehåll får ligga på den fuktiga ytan. Även vatten i vissa kommuner kan ge upphov till missfärgning. Missfärgningen kommer inte från det rostfria materialet. Matta partier får tillbaka sin lyster om man strör lite krita och gnuggar med mjuk trasa. Efter all rengöring skall diskbänken sköljas med vatten och torkas av. OBS! Det är viktigt att torka och gnugga i diskbänkens längdriktning

SKÄRBRÄDOR

Skärbrädorna är gjorda av en fuktrög spånskiva som är fanerad. Kantlisterna är av ABS-plast för att fukt inte skall tränga in i kanterna. Vid rengöring använd fuktig trasa. Använd vid behov diskmedel. Diska den aldrig i diskmaskin. Torka av skärbrädan efter rengöring. Låt den EJ droptorka i torkställ. Skärbrädorna är behandlade på samma sätt på båda sidorna. Vänd på den då och då för att få ett jämnt slitage.